

- ชื่อเรื่อง : การศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับความเครียดในผู้ป่วยเบาหวาน
ที่มีแผลที่เท้าโรงพยาบาลเสนา
- ผู้วิจัย : เทียมจันทร์ พุ่มขุน จันทนา ปรารักษ์แก้ว พิระดา จันทวิช นวรัตน์ สุอุทัย
- หน่วยงาน : ตึกศัลยกรรมชาย ห้องผ่าตัด ห้องวิสัญญี โรงพยาบาลเสนา

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า สาเหตุส่วนใหญ่มาจากการดูแลตนเองไม่ถูกต้อง ผู้ป่วยมีความเบื่อหน่ายในการดูแลตนเอง เพราะโรคเบาหวานเป็นโรคเรื้อรัง ต้องดูแลรักษาอย่างต่อเนื่องใช้ทั้งเงินและเวลา มีข้อกำหนดหลายอย่างในการปฏิบัติตัว และมีข้อจำกัดเรื่อง การรับประทานอาหาร ทำให้ผู้ป่วยและครอบครัวเกิดความเครียดตามมา (โสภา เฟียงยอด. 2550) จากรายงานการปฏิบัติบริการที่คลินิกหลายเครือข่าย ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ประจำปี 2546, 2547 และ 2548 พบว่า มีผู้รับบริการทั้งหมด 5,769 ราย, 5,209 ราย และ 5,746 ราย สาเหตุมาจากปัญหาการเจ็บป่วยมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้ป่วยเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวานที่ประสบปัญหาดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยคาดว่า น่าจะมีปัจจัยหลายอย่าง เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยสิ่งแวดล้อม มีผลทำให้ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า เกิดความเครียด ส่งผลกระทบต่อระดับน้ำตาลในเลือด เนื่องจากเมื่อเกิดภาวะเครียดร่างกายจะมีการหลั่งฮอร์โมนบางชนิดออกมา จะไปเพิ่มระดับน้ำตาลในเลือดสูงขึ้น (จำลอง ดิษยวณิช และพริ้มเพรา ดิษยวณิช . 2545: 183) ส่งผลให้แผลเบาหวานที่เท้าหายช้า แผลเกิดการลุกลามของแผล อาจถูกตัดอวัยวะได้ง่าย จากสถิติปี 2554 ของโรงพยาบาลเสนามีผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ถูกตัดอวัยวะจำนวน 16 ราย ปัญหาดังกล่าว ถ้าหากไม่ได้รับการแก้ไข จะส่งผลกระทบต่อให้โรงพยาบาลเสนา ต้องรับภาระเรื่องค่าใช้จ่ายในการรักษาดูแลผู้ป่วยเรื้อรังมากขึ้น ผู้ป่วยที่ถูกตัดจะมีสถานะเป็นผู้พิการ ทำให้ประเทศต้องมีการดูแลผู้พิการเพิ่มขึ้น

แนวคิด ทฤษฎี

ทฤษฎีของลาซารัส (Lazarus. 1984) กล่าวว่าไว้ว่า ความเครียด หมายถึง ภาวะชั่วคราวของความไม่สมดุล ซึ่งเกิดจากกระบวนการรับรู้หรือการประเมินของบุคคล ต่อสิ่งที่เข้ามาในประสบการณ์ว่า สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่มาคุกคาม (Threat) โดยที่การรับรู้หรือการประเมินนี้ เป็นผลมาจากการกระทำร่วมกันของสภาพแวดล้อมภายนอกกับปัจจัยภายในบุคคล

แนวคิดของ (มรรยาท รุจิวิทย์. 2548 : 10-12) กล่าวว่า โดยทั่วไปปัจจัยแห่งความเครียดมักเกิดจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ รวมทั้งการรับรู้และการแปลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพแวดล้อม ก่อให้เกิดความกดดันทั้งภายในบุคคล ระหว่างบุคคลและภายนอก ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีสาเหตุจากปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม สิ่ง

หนึ่งที่จะช่วยให้เราทนต่อความเครียดได้ คือ ความสามารถของคนในการปรับตัวต่อสู้กับสิ่งต่างๆ เมื่อตนเองตกอยู่ในภavnั้นๆ รวมทั้งจัดการกับความเครียดอย่างถูกต้อง

คำถามการวิจัย

1. ความเครียดของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าและนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา อยู่ในระดับใด

2. ปัจจัยภายในบุคคล และปัจจัยสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า และนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเครียดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ที่มีแผลที่เท้า และนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ที่นอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าและนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาเฉพาะผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า และนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม 2554

ตัวแปรที่ใช้ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส รายได้เฉลี่ยของครอบครัว นุคลิกภาพส่วนบุคคล โรคประจำตัวอื่นๆ ระยะเวลาการเป็นแผล ความรุนแรงของแผล ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ภาวะเศรษฐกิจ สถานะทางสังคม บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ความเพียงพอของรายได้ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมา ความสัมพันธ์นอกครอบครัว ในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมา การสูญเสียสิ่งที่รัก สิ่งรบกวนในดึก ผู้ป่วย ขณะพักรักษาตัว ภูมิภานา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบปัจจัยที่ความสัมพันธ์กับความเครียด และทราบระดับความเครียดของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า และนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา

2. เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมเพื่อลดความเครียดในผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า

กรอบแนวคิด

ตัวแปรกลุ่ม 1

ตัวแปรกลุ่ม 2

วิธีดำเนินการวิจัย

โรงพยาบาลเสนาได้ผ่านการพิจารณาระเบียบวิจัยและจริยธรรมการวิจัยในคน อนุมัติให้จัดเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการวิจัย เลขที่ IRB.SENA 19-54 ลงวันที่ 8 สิงหาคม 2554

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์และนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา ในช่วงเดือน กรกฎาคม-ธันวาคม 2554 จำนวน 18 คน ยินยอมเข้าร่วมการวิจัยทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียด แบบสอบถามวัดระดับความเครียด ซึ่งได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน หลังจากนั้นปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำแบบสอบถามให้กับผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า 9 ราย เพื่อนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.8405 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for the Social Science) โดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ ความถี่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติทดสอบ Fisher's Exact test

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. แบบบันทึกปัจจัยภายในตัวบุคคล และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียด โดยกำหนดเป็นข้อคำถาม จำนวน 19 ข้อ ดังนี้

แบบสัมภาษณ์ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า

ส่วนที่ 1 แบบบันทึกปัจจัยภายในตัวบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง และเติมค่าในช่องว่างตามความเป็นจริง

1 เพศ

ชาย

หญิง

2 อายุ

..... ปี

3 สถานภาพการสมรส

โสด

สมรส

หม้าย หย่า แยก

4 อาชีพ

แม่บ้าน /พ่อบ้าน ไม่ได้ประกอบอาชีพ

เกษตรกร/ ประมง

รับจ้าง

ข้าราชการ /รัฐวิสาหกิจ

- ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว
- ว่างงาน
- 5 ระดับการศึกษา
- ไม่ได้เรียน
- ประถมศึกษา
- มัธยมศึกษา
- อนุปริญญา
- ปริญญาตรี หรือสูงกว่า
- 6 รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ต่อเดือน บาทต่อเดือน
- 7 ระยะเวลาการเป็นแผล วัน / เดือน / ปี
- 8 ความรุนแรงของแผลเบาหวานที่เท้า
- เกรด 1 เกรด 4
- เกรด 2 เกรด 5
- เกรด 3
- 9 โรคประจำตัวอื่นๆ
- มี โรคหัวใจ
- มี โรคความดันโลหิตสูง
- มี โรคไขมันในเลือดสูง
- มี โรคไต
- มี โรคอื่น โปรดระบุ
- ไม่มีโรคประจำตัวอื่น
- 10 ท่านมีบทบาทใดในครอบครัว
- หัวหน้าครอบครัว
- สมาชิกครอบครัว
- 11 บุคลิกภาพส่วนบุคคล
- ร่าเริง มั่นใจในตนเองสูง
- จริงจังกับชีวิต ไม่มั่นใจในตนเอง
- ควบคุมอารมณ์ไม่อยู่ ฟังพหูอื่น

ส่วนที่ 2 ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ในระยะเวลา 2 เดือนที่ผ่านมา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง และเติมคำในช่องว่างตามความเป็นจริง

- 1 ท่านมีเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตทั้งด้านดีและไม่ดี
 - มี ด้านดี คือ
 - มี ด้านไม่ดี คือ
 - ไม่มี
- 2 ท่านสูญเสียสิ่งที่รัก คือ
 - อวัยวะ บุคคลอันเป็นที่รัก
 - บทบาททางสังคม ไม่เคย
 - สิ่งของ, ทรัพย์สิน
- 3 ความเพียงพอของรายได้
 - เพียงพอ เหลือเก็บ
 - ไม่เพียงพอ เป็นหนี้
 - เพียงพอ ไม่มีเหลือเก็บ
- 4 ฐานะทางสังคม ท่านมีบทบาทใด ในสังคม
 - กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
 - อื่นๆ
 - ไม่มี
- 5 ความสัมพันธ์ในครอบครัว ในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา
 - รักใคร่กลมเกลียว เย็นชาต่อกัน
 - ห่วงใยช่วยเหลือกัน ขัดแย้ง ทะเลาะกัน
 - ต่างคนต่างอยู่ แก่งแย่งชิงดี
- 6 สิ่งรบกวนในตึกผู้ป่วย ขณะพักรักษาตัว
 - มี ได้แก่
 - ไม่มี
- 7 ความสัมพันธ์ภายนอกครอบครัว ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา
 - รักใคร่กลมเกลียว เย็นชาต่อกัน
 - ห่วงใยช่วยเหลือกัน ขัดแย้ง ทะเลาะกัน
 - ต่างคนต่างอยู่ แก่งแย่งชิงดี
- 8 ท่านมีภูมิลำเนา
 - ในเขตอำเภอเสนา นอกเขตอำเภอเสนา

แบบประเมินและวิเคราะห์ความเครียด ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

ตั้งแต่เริ่มเป็นแผลที่เท้า ท่านมีอาการ พฤติกรรมหรือความรู้สึกต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

อาการ พฤติกรรม หรือความรู้สึก	ระดับอาการ			
	0	1	2	3
	ไม่เคยเลย	เป็นครั้ง คราว	เป็นบ่อย	เป็น ประจำ
1. นอนไม่หลับ เพราะคิดมากหรือกังวลใจ				
2. รู้สึกหงุดหงิด รำคาญใจ				
3. ทำอะไรไม่ได้เลยเพราะประสาทตึงเครียด				
4. มีความวุ่นวายใจ				
5. ไม่อยากพบปะผู้อื่น				
6. ปวดหัวข้างเดียว หรือปวดบริเวณขมับทั้ง 2 ข้าง				
7. รู้สึกไม่มีความสุขและเศร้าหมอง				
8. รู้สึกหมดหวังในชีวิต				
9. รู้สึกว่าชีวิตของตนไม่มีคุณค่า				
10. กระวนกระวายอยู่ตลอดเวลา				
11. รู้สึกว่าตนเองไม่มีสมาธิ				
12. รู้สึกเปลี่ยวไม่มีแรงจะทำอะไร				
13. รู้สึกเหนื่อยไม่อยากจะทำอะไร				
14. มีอาการหัวใจเต้นแรง				
15. เสี่ยงสั้น ปากสั้น หรือมือสั้นเวลาไม่พอใจ				
16. รู้สึกกลัวผิดพลาดในการทำสิ่งต่างๆ				
17. ปวดหรือเกร็งกล้ามเนื้อ บริเวณท้ายทอย หลัง หรือไหล่				
18. ตื่นเต้นง่าย กับเหตุการณ์ไม่คุ้นเคย				
19. มึนงงหรือเวียนศีรษะ				
20. ความสุขทางเพศลดลง				

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละระดับความเครียดของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ที่รักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา (n=18)

กลุ่มระดับความเครียด	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่จริงใจ ไม่แน่ใจในคำถาม	8	44.44
ปกติ/ไม่เครียด	8	44.44
เครียดสูงกว่าปกติเล็กน้อย	1	5.50
เครียดปานกลาง	0	0
เครียดมาก	1	5.50
รวม	18	100
ค่าเฉลี่ย		8.61
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน		7.122

จากตารางที่ 1 ระดับความเครียดของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ที่รักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับกลุ่มไม่จริงใจ ไม่แน่ใจในคำถาม และกลุ่มปกติ/ไม่เครียด (ร้อยละ 44.4) นอกจากนี้พบว่า กลุ่มเครียดสูงกว่าปกติเล็กน้อยและเครียดมาก มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 5.5) ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 8.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 7.122

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยภายในตัวบุคคล พบว่า ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าและนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา มีจำนวนเท่ากันทั้ง 2 กลุ่มอายุ คือ กลุ่มอายุ 35-55 ปี และกลุ่มอายุ 56-75 ปี กลุ่มละ 9 ราย (ร้อยละ 50) อายุเฉลี่ย 58 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.88 อายุต่ำสุด 41 ปี อายุสูงสุด 71 ปี มากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย (ร้อยละ 66.7) สถานภาพการสมรส สมรส (ร้อยละ 66.7) สามในสี่มีบุคลิกภาพส่วนบุคคล เป็นคนร่าเริง (ร้อยละ 77.8) มากกว่าครึ่งประกอบอาชีพ รับจ้างหรือค้าขาย (ร้อยละ 61.1) ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 88.3) ครั้งหนึ่งมีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท (ร้อยละ 55.6) รายได้เฉลี่ย 5,448 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4,096 รายได้ต่อเดือนต่ำสุด 200 บาท รายได้ต่อเดือนสูงสุด 15,000 บาท มากกว่าครึ่งระยะเวลาการเป็นแผล พบน้อยกว่า 30 วัน (ร้อยละ 61.1) ค่ามัธยฐาน 17.6 ระยะเวลาต่ำสุดที่เป็นแผล 3 วัน ระยะเวลาสูงสุดที่เป็นแผล 360 วัน ความรุนแรงของแผลเบาหวานที่เท้า สามในสี่อยู่ในระดับเกรด 1-3 (ร้อยละ 77.8) มากกว่าครึ่งไม่มีประวัติโรคประจำตัวอื่น (ร้อยละ 66.7)

2. ปัจจัยสิ่งแวดล้อม พบว่า ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าและนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา มากกว่าครึ่งไม่เคยสูญเสียสิ่งที่รัก (ร้อยละ 61.1) ส่วนใหญ่มีความเพียงพอของรายได้ (ร้อยละ 94.4) และมีความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ภายนอกครอบครัว แบบรักใคร่กลมเกลียว / ห่วงใยช่วยเหลือกัน (ร้อยละ 88.9 และ 94.4 ตามลำดับ) มีบทบาทในครอบครัวมากกว่าครึ่ง เป็นหัวหน้าครอบครัว (ร้อยละ 61.1) ส่วนใหญ่ไม่มีเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตทั้งด้านดีและไม่ดี (ร้อยละ 88.9) นอกจากนี้พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีฐานะทางสังคม / บทบาทใดในสังคม (ร้อยละ 94.4) ไม่มีสิ่งรบกวนในดึกผู้ป่วยขณะพักรักษาตัว (ร้อยละ 88.9) และมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอเสนา และนอกเขตอำเภอเกือบเท่ากัน (ร้อยละ 55.6 และ 44.4 ตามลำดับ)

3. ระดับความเครียดของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ที่รักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา ส่วนใหญ่อยู่ในระดับกลุ่มไม่จริงจัง ไม่แน่ใจในคำถาม และกลุ่มปกติ/ไม่เครียด (ร้อยละ 44.4) นอกจากนี้พบว่า กลุ่มเครียดสูงกว่าปกติเล็กน้อยและเครียดมาก มีจำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 5.5) ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 8.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 7.122

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในตัวบุคคล ของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า และนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา ประกอบด้วย อายุ เพศ สถานภาพการสมรส บุคลิกภาพส่วนบุคคล อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ ระยะเวลาการเป็นแผล ความรุนแรงของแผลเบาหวานที่เท้า โรคประจำตัวอื่น พบว่า มีความสัมพันธ์กับความเครียดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ปัจจัยภายในตัวบุคคล มีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า และนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา

5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสิ่งแวดล้อม ของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า และนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา ประกอบด้วย การสูญเสียสิ่งที่รัก ความเพียงพอของรายได้ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์ภายนอกครอบครัว บทบาทในครอบครัว เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตทั้งด้านดีและไม่ดี ฐานะทางสังคม สิ่งรบกวนในดึกผู้ป่วยขณะพักรักษาตัว ภูมิลำเนา มีความสัมพันธ์กับความเครียดอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ปัจจัยสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า และนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา

อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า และนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา อภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ความเครียดของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า และนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา พบว่าอยู่ในระดับไม่จริงจัง ไม่แน่ใจในคำถาม และปกติ/ไม่เครียด (ดังแสดงในตาราง 4.3) ที่เป็น

เช่นนี้ อาจเนื่องจากแบบสอบถามที่ใช้กับกลุ่มตัวอย่างอ่านแล้วสับสน ไม่เข้าใจในคำถาม และกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อยเกินไป ส่งผลให้การแปลผลข้อมูลไม่เที่ยงตรง

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในส่วนบุคคลต่อความเครียด ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา บุคลิกภาพส่วนบุคคล รายได้ของครอบครัว ต่อเดือน ระยะเวลาการเป็นแผล ความรุนแรงของแผลเบาหวานที่เท้า โรคประจำตัวอื่นๆ พบว่าทุกปัจจัยที่ทีมวิจัยศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสิ่งแวดล้อมกับความเครียด ของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า และนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา ประกอบด้วย การสูญเสียสิ่งที่รัก ความเพียงพอของรายได้ ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์ภายนอกครอบครัว บทบาทในครอบครัว เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตทั้งด้านดีและไม่ดี ฐานะทางสังคม สิ่งรบกวนในดึกผู้ป่วย ขณะพักรักษาตัว ภูมิลำเนา พบว่าทุกปัจจัยที่ทีมวิจัยศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความเครียดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

การวัดระดับความเครียด ควรมีการนำแบบสอบถามวัดระดับความเครียด ของผู้อื่นที่แตกต่างจากของกรมสุขภาพจิตมาทดสอบหาความเที่ยง และนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุมาก การตอบแบบสอบถามอาจไม่เข้าใจ ทำให้ผลการประเมินระดับความเครียดไม่ตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จำนวนประชากร กลุ่มตัวอย่าง ควรมีการศึกษานอกเหนือจากในโรงพยาบาลเสนา และควรเป็นกลุ่มตัวอย่างของผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีแผลทุกตำแหน่งของร่างกาย จำนวนกลุ่มตัวอย่างควรมี 50 รายขึ้นไป

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงอธิบาย (Explanation Research) เพื่อศึกษาระดับความเครียดของผู้ป่วย และปัจจัยที่มีสัมพันธ์กับความเครียดในผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ที่นอนรักษาในโรงพยาบาลเสนา

วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาระดับความเครียดของผู้ป่วย และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ที่นอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา จังหวัด

พระนครศรีอยุธยา โดยแบ่งเป็นปัจจัยภายในตัวบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส บุคลิกภาพส่วนบุคคล รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ระยะเวลาการเป็นแผล ความรุนแรงของแผล โรคประจำตัวอื่นๆ ปัจจัยสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ในครอบครัว ในช่วง 1 ปี ที่ผ่านมา ความสัมพันธ์ภายนอกครอบครัว ในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมา เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิต การสูญเสียสิ่งที่รัก บทบาทในครอบครัว ความเพียงพอของรายได้ ฐานะทางสังคม สิ่งรบกวนในดึก และภูมิลาเนา

สมมุติฐานการวิจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความเครียดของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าและนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ ผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มีแผลที่เท้า ที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ และนอนรักษาตัวในโรงพยาบาลเสนา อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือน ธันวาคม 2554 จำนวน 18 คน โดยมีขั้นตอนการคัดเลือกประชากรที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเครียด แบบสอบถามวัดระดับความเครียด ซึ่งได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน หลังจากนั้นปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำแบบสอบถามให้กับผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้า 9 ราย เพื่อนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้เท่ากับ 0.8405 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for the Social Science) โดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ ความถี่ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติทดสอบ Fisher's Exact test

บรรณานุกรม

- จำลอง ดิษขวณิช, และพริ้มเพรา ดิษขวณิช. (2545). ความเครียด ความวิตกกังวลและสุขภาพ. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- มรรยาท รุจิวิทย์. (2548). การจัดการกับความเครียดเพื่อสร้างเสริมสุขภาพจิต. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โสภา เฟียงยอด. (2550). ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตเพื่อจัดการกับความเครียดในกลุ่มผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรงพยาบาลไพศาลี. นครสวรรค์ : วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการส่งเสริมสุขภาพ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Lazarus, R.S. & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. New York : Springer Publishing.